

¹³Elkana udał się do Rama — do swego domu. Chłopiec pozostał, by służyć Panu przy kapłanie Helim.

¹⁴Synowie Helego, istni synowie Beliala, nie zważali na Pana ¹⁵ani na uprawnienia kapłańskie wobec ludu. Jeżeli ktoś składał krwawą ofiarę, gdy gotowało się mięso, zjawiał się sługa kapłana z trójzębnymi widelkami w rękę. ¹⁶Wkładał je do kotła albo do garnka, do rondla albo do misy, i co wydobył widelkami — zabierał kapłan. Tak postępowali ze wszystkimi Izraelitami, którzy przychodzili tam, do Szilo. ¹⁷Co więcej, jeszcze nie spalono tłuszczu, a już przychodził sługa kapłana i mówił temu, kto składał ofiarę: „Daj mięso na pieczeń dla kapłana. Nie weźmie on od ciebie mięsa gotowanego, tylko surowe”. ¹⁸A gdy mówił do niego ów człowiek: „Niech najpierw całkowicie się spali tłuszcz, a wtedy weźmiesz sobie, co dusza twoja pragnie”, odpowiadał mu: „Nie! Daj zaraz, a jeśli nie — zabiorę przemocą”. ¹⁹Grzech owych młodzieńców był wielki względem Pana, bo <ludzie> lekceważyli ofiarę dla Pana.

²⁰Samuel pełnił posługi wobec Pana jako chłopiec, ubrany w lniany efod. ²¹Matka robiła mu mały płaszcz, który przynosiła co roku, gdy przychodziła wraz z mężem złożyć doroczną ofiarę. ²²Heli błogosławił Elkana i jego żonie, mówiąc: „Niech Pan da ci potomstwo z tej żony w zamian za uproszonego, którego oddała Panu”. I wracali do siebie do domu.

²³Pan wejrzał na Annę: poczęła i urodziła trzech synów i dwie córki. Samuel natomiast wzrastał przy Panu.

²⁴Heli był już bardzo stary. Słyszał on, jak postępowali jego synowie wobec wszystkich Izraelitów i to, że żyli z kobietami, które służyły przy wejściu do Namiotu Spotkania. ²⁵Mówił więc do nich: „Czemu dopuszczacie się tych czynów, wszak od całego ludu słyszę o waszym niewłaściwym postępowaniu. ²⁶Nie, synowie moi, niedobre wieści ja słyszę, mianowicie że doprowadzacie do przestępstwa lud Pański. ²⁷Jeśli człowiek zawini przeciw człowiekowi, sprawę rozsądzi Bóg, lecz gdy człowiek zawini wobec Pana — któż się za nim będzie wstawiał?” Nie posłuchali jednak napomnienia swego ojca, bo Pan chciał, aby pomarli.

Król — poświęcony. Wzmianka o królu w wersecie 10 sprawia, że kantyk Anny trzeba umieścić w innych ramach historycznych, ponieważ nie było wtedy króla w Izraelu. Należy jednak przypomnieć, że idea wyboru króla jest wcześniejsza niż ustanowienie monarchii i że Izrael obserwował jej realizację u ludów żyjących po sąsiedztwu (obok: Król kananejski. Plaskorzeźba w kości słoniowej z Ugarit, XIV w. przed Chr. Damaszek, Muzeum Narodowe). Termin „poświęcony” tłumaczy hebrajskie masziah i pojawia się tutaj jako tytuł królewski. Oznacza „namaszczonego”; jest to tytuł przewidziany dla królów i kapłanów.

Ześć do piekiel i opuścić je. Słowem „piekło” starożytni nazywali krainę zmarłych, lokalizowaną „w głębokościach ziemi”. Dla Żydów jest to szeol. Wyrażenie użyte w 1 Sm 2,6 nawiązuje nie tyle do zmartwychwstania umarłych, ile do całkowitej władzy Boga nad życiem i nad śmiercią oraz do faktu, że tylko On ma rzeczywisty wpływ na dzieje człowieka.

Grzechy synów Helego (2,12). Hofni i Pinchas są nazwani „ludźmi przewrotnymi”. Ignorowali oni prawa rządzące składaniem ofiar i przeznaczaniem poszczególnych części zwierząt ofiarnych. Ponadto współżyli z kobietami, które pełniły różne posługi przy sanktuarium (poniżej: Bóg wyrzuca Helemu postępowanie jego synów. Min., XIII w. Arras, Biblioteka Miejska). Być może chodziło tutaj o dziewice i wdowy czy rodzaj kultycznych nierządnic, zwanych qedeszot („święte”) i obecnych przede wszystkim w miejscach kultu kananejskiego.

"Młody Samuel rósł i coraz bardziej podobał się tak Pannu, jak i ludzom" (1 Sm 2,26). Podobnie wypowiedział się na temat Jezusa św. Łukasz (por. Łk 2,52). Natomiast nad synami Heliego gromadzą się chmury, zapowiadające burzę Bożego sądu. Pojawia się "mąż Boży" — wyślanik obdarzony duchem prorockim, i kieruje do starego kapłana ostre napomnienie. Tak zapowiedz sądu — ponowi ją również młody Samuel zaraz po swoim nocnym widzeniu — pokrywa się z trzęsiami opowiadania. W ten sposób autor dokonuje interpretacji wydarzeń, ukazując ich głębi sens.

Wobec upadku klasy kapłanów, której usobienie nie miały dwa synowie Heliego — Chofni i Pinchas, Pan permanentnie dopuszczający się świętokradstwa, Pan zerwie więzi łączące tę klasę z kapłanstwem pierwotnym. Rodzina Heliego zostanie wyeliminowana, ale dopiero gdy umrze jej sprawiedliwy ojciec, zaś w to miejsce ma się pojawić "kapłan wierny". Będzie on wiódł życie przykładne i nie splamione żądzą zysku, chociaż Bóg obdarzy go bogactwem, jakie z całą oczywistością obnaży nędzę synów Heliego. Sposób, w jaki niesłąk z postaciami późniejszych kapłanów, dobrze znana autorowi natchnionemu, mianowicie z Sado-kiem, który pełnił swą funkcję w epoce Salomona (Sadok naprawdę miał "chodźcie przed obliczem pomazańca", to znaczy króla z dynastii Dawidowej). Stanie on na czele kapłanów, zajmując miejsce niedogodnych synów Heliego. Autor bliźniy stara się w ten sposób powiązać pierwotne dzieje Izraela z ich późniejszym rozwojem.

Wracamy jednak do postaci młodego Samuela, który zajmuje jakąś izdebkę przy sanktuarium w Szilo. Słuchamy przejmującej opowieści o jego powołaniu. Jej łok jest przetrząsany, a identyczna konstrukcja kolejnych scen potęguje w czytelniku napięcie. Objawia się w nich swoista, kilkunastopiętna pedagogia. Początkowo chłopiec, który nie doświadczył jeszcze spótkania z Bożym słowem, mylnie sądzi, że jest ono wolańcem jego mistrza — kapłana Heliego. Kapłan zaś staje się prawdziwym przewodnikiem duchowym, który potrafi we właściwy sposób pomagać uczniowi, nie wyręczając go jednak w działaniu: "Gdyby... ktoś cię wołał, odpowiedz: Mów, Panie, bo sługa twój słucha".

Dopiero w czwartym "podejściu" młody Samuel spotyka się z Bogiem, który powołuje go na proroka i objawia mu tajemnicę swego działania. Jest to pierwsze przerażające orędzie, jakie Samuel ma przekazać właśnie swojemu mistrzowi. To on, Heli, stanie się odłaj uczniem Samuela i z jego ust będzie przyszmować Boże słowo. Zwiastuje mu ono wyrok na jego zdęprawowanych synów i jest zapowiedzią ich zgubienia, jakiej nie zdola zapobiec żaden czyn pokutny, gdyż przebrała się miara Bożego gniewu.

²⁶Młody zaś Samuel rósł i coraz bardziej podobał się tak Pannu, jak i ludzom.

²⁷Do Heliego przybył mąż Boży i powiedział mu: "Tak mówi Pan: Wyraznie objawiam się domowi twójemu praojca, gdy jeszcze byli w Egipcie i należeli do [sług] domu faraona. ²⁸Sposród wszystkich pokoleń izraelskich wybrałem ich sobie na kapłanów, aby przychodzili do ołtarza twójemu celem składania ofiary kadzielnej, aby wobec Mnie przyzwidawali cłody, i przekazałem domowi twójemu oca wszystkie ofiary spalane domu Izraela. ²⁹Cze-

mu deprecie po moich ofiarach krwawych i pokarmowych, jakie zarządziłem w przybytku? Dlaczego szanujesz bardziej synów swoich niżli Mnie, iż tuczycie się na najwyborniejszych z wszystkich darów Izraela — ludu mojego? ³⁰Dlatego [taka] wyrocznia Pana, Boga Izraela: Wyraznie powiedziałem domowi twójemu i domowi ojca twego, że będą zawsze chodzić przede Mną, lecz teraz — wyrocznia Pana — dalekie to ode Mnie. Tych bowiem, którzy Mnie szanują, szanuję i ja, a tych, którzy Mnie znieważają — czeka harba. ³¹Właśnie nadchodzą dni, w których odetnę ramie twój i ramie domu twójego ojca, aby już nie było starca w twoim domu. ³²Będziesz widział przeciwnika przybytku, podczas gdy Pan udzieli Izraelowi wszelkiego dobra; w twoim domu nie będzie starca po wszystkich czasach. ³³Nie wytracę jednak u ciebie człowieka składającego dla Mnie ofiarę, tak by się zużyły twoje oczy, a dusza się wyniszczyła ze strapienia, podczas gdy całe potomstwo twego domu wymrze w silę wieku. ³⁴Znakiem, że to się spełni, będzie to, co się przyda ci teraz: twoim dwóm synom, Chofniemu i Pinchasowi; obydwaj zgina tego samego dnia. ³⁵Ustanowią sobie kapłanów na wiernego, który będzie postępowal według mego serca i pragnienia. Zbuduję mu dom trwały, a on będzie chodził przed obliczem mego pomazańca po wszystkie dni. ³⁶Kto jeszcze zostanie w domu twym, ten przyjdzie i upokorzy się przed nim, aby mieć srebrną monetę lub bochenek chleba. Będzie wołał: Powierz mi, proszę, jaką czynność kapłanówką, abym mógł zjeść kęs chleba".

